

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

CÀM VĂN TÂN

**ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ THỰC HIỆN
CHƯƠNG TRÌNH XÓA ĐÓI GIẢM NGHÈO
TẠI HUYỆN PHÙ YÊN, SƠN LA**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 60-34-01

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

(Chuyên ngành: Quản lý kinh tế)

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Trần Chí Thiện

THÁI NGUYÊN - 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là nội dung nghiên cứu do tôi thực hiện. Các số liệu, kết luận nghiên cứu trình bày trong luận văn này chưa hề được công bố ở các nghiên cứu khác.

Tôi xin chịu trách nhiệm về nghiên cứu của mình!

Học viên

Cầm Văn Tân

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn PGS.TS Trần Chí Thiện đã tận tình hướng dẫn tôi trong suốt quá trình thực hiện. Tôi xin trân thành cảm ơn Phòng Quản lý Đào tạo Sau đại học - Trường ĐH Kinh tế và QTKD đã tạo mọi điều kiện để tôi hoàn thành khoá học và trình bày luận văn này. Tôi cũng xin gửi lời cảm ơn đến các đồng nghiệp đã chia sẻ nhiều tư liệu và kinh nghiệm quý báu liên quan đến vấn đề nghiên cứu của luận văn. Tôi xin cảm ơn sự hợp tác các đơn vị, cơ quan trên địa bàn Huyện Phù Yên, Sơn La đã giúp tôi thực hiện thành công luận văn..

Xin trân trọng cảm ơn!

Học viên

Cầm Văn Tân

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
THUẬT NGỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu đề tài	2
4. Ý nghĩa khoa học của đề tài luận văn.....	3
5. Bố cục của luận văn.....	3
Chương I: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	4
1.1. Cơ sở lý luận về đói nghèo	4
1.1.1. Các quan niệm về đói nghèo	4
1.1.2. Quan niệm đói nghèo của Việt Nam.....	7
1.1.3. Tiêu chí đánh giá nghèo đói	9
1.1.4. Các chương trình xóa đói giảm nghèo chủ yếu	13
1.2. Cơ sở thực tiễn về đói nghèo và xóa đói giảm nghèo	22
1.2.1. Vai trò của nhà nước trong xóa đói giảm nghèo	22
1.2.2. Kinh nghiệm của các nước và các địa phương trong việc giải quyết đói nghèo.....	24
1.2.3. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam.....	30
1.2.4. Nguyên nhân dẫn đến đói nghèo ở Việt Nam.....	34
1.2.5. Thành tựu trong xóa đói giảm nghèo của Việt Nam.....	39
1.2.6. Những thách thức đối với xóa đói giảm nghèo ở Việt Nam	42
1.3. Phương pháp nghiên cứu.....	45
1.3.1. Câu hỏi nghiên cứu	45
1.3.2. Phương pháp nghiên cứu	46

Chương II: ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ CHƯƠNG TRÌNH XÓA ĐÓI GIẢM NGHÈO TẠI HUYỆN PHÙ YÊN - SƠN LA.....	48
2.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu	48
2.1.1. Điều kiện tự nhiên của huyện Phù Yên - Sơn La	48
2.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội huyện Phù Yên	51
2.1.3. Tình hình phát triển kinh tế - xã hội huyện Phù Yên.....	54
2.1.4. Thuận lợi và khó khăn trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội huyện Phù Yên.....	58
2.2. Thực trạng thực hiện chương trình xóa đói giảm nghèo tại huyện Phù Yên.....	60
2.2.1. Chương trình phát triển kinh tế - xã hội các xã đặc biệt khó khăn thuộc khu vực dân tộc thiểu số và miền núi (Chương trình 135).....	60
2.2.2. Đánh giá kết quả đạt được của chương trình 135 trên địa bàn huyện Phù Yên.....	70
2.2.3. Đánh giá chính sách xóa đói giảm nghèo trên địa bàn huyện Phù Yên.....	88
Chương III: GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÁC CHƯƠNG TRÌNH DỰ ÁN XÓA ĐÓI GIẢM NGHÈO Ở HUYỆN PHÙ YÊN - SƠN LA	99
3.1. Mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội huyện Phù Yên - Sơn La.....	99
3.2. Giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả chương trình xóa đói giảm nghèo	106
3.2.1. Chính sách xây dựng cơ sở hạ tầng.....	106
3.2.2. Chính sách hỗ trợ giáo dục cho người nghèo	108
3.2.3. Chính sách hỗ trợ y tế	110
3.2.4. Nâng cao hoạt động hỗ trợ pháp lý cho người nghèo	111
KẾT LUẬN.....	113
KIẾN NGHỊ.....	114
TÀI LIỆU THAM KHẢO	115
PHỤ LỤC.....	117

THUẬT NGỮ VIẾT TẮT

BHYT	Bảo hiểm y tế
Bộ LĐ, TB & XH	Bộ Lao động, Thương binh và xã hội
CB	Cán bộ
CSHT	Cơ sở hạ tầng
CT 135	Chương trình 135
GDP	Tổng sản phẩm nội địa - Gross Domestic Product
ILO	International Labour Organization
NSDP	Ngân sách địa phương
NSTW	Ngân sách Trung ương
THCS	Trung học cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
UBND	Ủy ban dân tộc
WB	Ngân hàng thế giới - World Bank

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Chuẩn mực đánh giá nghèo đói qua các giai đoạn	12
Bảng 1.2. Biến động lãi suất tín dụng ưu đãi từ 1996 đến nay	14
Bảng 1.3. Hạn mức cho vay tín dụng ưu đãi từ năm 1995 đến nay.....	15
Bảng 1.4. Kết quả cho vay tín dụng ưu đãi giai đoạn 2005 - 2009	15
Bảng 1.5. Tổng số ngân sách phân bổ nguồn vốn từ ngân sách trung ương	17
Bảng 1.6. Kết quả hỗ trợ về giáo dục cho người nghèo qua các giai đoạn.....	19
Bảng 1.7. Kết quả thực hiện chính sách hỗ trợ y tế cho người nghèo từ 2001 đến 12/2009.....	22
Bảng 2.1. Thống kê các hợp phần theo lĩnh vực của chương trình 135 (giai đoạn II) (tính đến tháng 3/2009)	71
Bảng 2.2. Kết quả phân bổ nguồn vốn CT 135 cho xây dựng cơ sở hạ tầng giai đoạn 2006 - 2010.....	74
Bảng 2.3. Kết quả thực hiện hợp phần hỗ trợ sản xuất theo Chương trình 135 giai đoạn 2006 - 2010.....	76
Bảng 2.4. Kết quả phân bổ nguồn vốn hợp phần hỗ trợ sản xuất Chương trình 135 giai đoạn 2006 - 2010.....	79
Bảng 2.5. Kết quả thực hiện mục tiêu hợp phần giáo dục giai đoạn 2006 - 2010	80
Bảng 2.6. Thống kê tỉ lệ học sinh đến trường giai đoạn 2006 - 2010.....	81
Bảng 2.7. Kinh phí triển khai hợp phần giáo dục huyện Phù Yên giai đoạn 2006 - 2010.....	83
Bảng 2.8. Kết quả hoạt động hỗ trợ pháp lý và hoạt động văn hóa giai đoạn 2006 - 2010	86
Bảng 2.9. Kết quả hoạt động nâng cao trình độ cho đội ngũ cán bộ, cộng đồng trên địa bàn huyện Phù Yên giai đoạn 2006 - 2010	87
Bảng 2.10. Kết quả công tác xây dựng cơ sở hạ tầng giai đoạn 2006 - 2010.....	88
Bảng 2.11. Kết quả hoạt động hỗ trợ sản xuất giai đoạn 2006 - 2010.....	90
Bảng 2.12. Kết quả hỗ trợ cải thiện dịch vụ nâng cao đời sống giai đoạn 2006 - 2010	91
Bảng 2.13. Kết quả hoạt động đào tạo cán bộ và cộng đồng giai đoạn 2006 - 2010.....	92

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đói nghèo là một phạm trù lịch sử có tính tương đối ở từng thời kỳ và ở mọi quốc gia. Hiện nay, trên thế giới có trên 1 tỷ người đang sống trong cảnh đói nghèo, kể cả nước có thu nhập cao nhất thế giới vẫn có một tỷ lệ dân số sống trong tình trạng nghèo nàn cả về vật chất và tinh thần. Tỷ lệ người nghèo ở mỗi nước cũng khác nhau, đối với nước giàu thì tỷ lệ đói nghèo nhỏ hơn các nước kém phát triển song khoảng cách giàu nghèo lại lớn hơn rất nhiều. Đói nghèo là lực cản trên con đường tăng trưởng và phát triển của Quốc gia, nghèo khổ luôn đi liền với trình độ dân trí thấp, tệ nạn xã hội, bệnh tật, trật tự an ninh chính trị không ổn định... Trong xu thế hợp tác và toàn cầu hoá hiện nay thì vấn đề xoá đói giảm nghèo (XĐGN) không còn là trách nhiệm của một quốc gia mà đã trở thành mối quan tâm của cả cộng đồng Quốc tế. Việt Nam là một trong những nước có thu nhập thấp so với Thế giới, do đó chương trình mục tiêu quốc gia XĐGN là một chiến lược lâu dài cần được sự quan tâm giúp đỡ của cộng đồng quốc tế kết hợp chặt chẽ với tinh thần tự lực, tự cường, đoàn kết của cả dân tộc để đẩy lùi đói nghèo tiến kịp trình độ phát triển kinh tế của các nước tiên tiến. Trong thời kỳ nước ta đang thực hiện công cuộc công nghiệp hoá - hiện đại hoá (CNH-HĐH), phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa như hiện nay, vấn đề XĐGN càng khó khăn và phức tạp hơn so với thời kỳ trước. Muốn đạt được hiệu quả thiết thực nhằm giảm nhanh tỷ lệ đói nghèo, nâng cao mức sống cho người dân thì mỗi địa phương, mỗi vùng phải tập trung các nguồn lực trong đó nguồn lực tài chính đóng vai trò rất quan trọng và có chương trình XĐGN riêng phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội của mình nhằm, tăng thêm thu nhập nâng cao đời sống của nhân dân, thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh.

Phù Yên là huyện nằm ở phía Đông Bắc của tỉnh Sơn La, trong những năm vừa qua dưới sự lãnh đạo của Ban chấp hành Đảng bộ huyện và sự quan tâm giúp đỡ của Trung ương, của tỉnh được đầu tư từ chương trình XĐGN và sự nỗ lực cố gắng của nhân dân toàn huyện, tình hình kinh tế - xã hội của huyện đã có những bước chuyển biến tích cực, cơ sở hạ tầng được đầu tư tương đối đồng bộ, sản xuất

có bước phát triển, đời sống nhân dân ngày càng được nâng cao, tỷ lệ hộ nghèo hàng năm giảm từ 2-3%. Tuy nhiên, Phù Yên vẫn là huyện nghèo vì tỷ lệ hộ nghèo còn cao trên 32% và thu nhập trung bình thấp so với mặt bằng chung của toàn quốc. Vấn đề đặt ra ở đây là: với tình hình, thực trạng nghèo của Phù Yên như vậy, bằng cách nào và thực hiện các giải pháp nào để tổ chức thực hiện có hiệu quả, các chương trình dự án xóa đói giảm nghèo được đầu tư trên địa bàn nhằm giảm nghèo nhanh và bền vững, từng bước ổn định đời sống của các hộ nghèo, từ đó tạo những điều kiện, tiền đề thuận lợi để các hộ vươn lên thoát nghèo bền vững và không bị tái nghèo. Đây là vấn đề rất bức thiết đối với Phù Yên cần sớm được giải quyết. Xuất phát từ thực tiễn đó tôi nghiên cứu đề tài: "***Đánh giá kết quả thực hiện chương trình xóa đói giảm nghèo tại địa bàn huyện Phù Yên, tỉnh Sơn La***" nhằm góp phần giải quyết các vấn đề đã nêu trên.

2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài

2.1. Mục tiêu chung

Đánh giá những kết quả đạt được của chương trình XĐGN, xác định những nguyên nhân tồn tại, hạn chế trong tổ chức triển khai thực hiện chương trình XĐGN trên địa bàn huyện, trên cơ sở đó đề xuất một số giải pháp phù hợp nhằm nâng cao hiệu quả của chương trình XĐGN đang và sẽ thực hiện trong giai đoạn tới, giúp cho hộ nghèo thoát nghèo nhanh và không tái nghèo.

2.2. Mục tiêu cụ thể

- Hệ thống hoá các vấn đề có tính lý luận và thực tiễn cơ bản về xóa đói giảm nghèo và chương trình XĐGN của chính phủ.

- Đánh giá kết quả thực hiện chương trình XĐGN đã được triển khai trên địa bàn huyện Phù Yên.

- Đề xuất một số giải pháp phù hợp nhằm tổ chức thực hiện có hiệu quả chương trình XĐGN tiếp theo trên địa bàn huyện Phù Yên - Sơn La.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu đề tài

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Là những nội dung chủ yếu xóa đói giảm nghèo của Chính phủ (Chương trình 135 giai đoạn II).

3.2. Phạm vi nghiên cứu

3.2.1. Phạm vi về không gian

Đề tài được nghiên cứu trên địa bàn huyện Phù Yên tỉnh Sơn La.

3.2.2. Phạm vi về thời gian

Đánh giá kết quả thực hiện chương trình xóa đói giảm nghèo của Chính phủ từ năm 2009 - 2010.

3.2.3. Phạm vi về nội dung nghiên cứu

Đánh giá kết quả tổ chức thực hiện chương trình xóa đói giảm nghèo trên địa bàn huyện Phù Yên. Đánh giá kết quả thực hiện so với mục tiêu của chương trình đã đặt ra, phân tích nguyên nhân tồn tại, hạn chế qua đó đề xuất một số giải pháp chủ yếu nhằm thực hiện có hiệu quả hơn chương trình XĐGN đang và sẽ được thực hiện trong thời gian tới.

4. Ý nghĩa khoa học của đề tài luận văn

- Phân tích các nhân tố tác động đến quá trình tổ chức thực hiện chương trình XĐGN trên địa bàn huyện Phù Yên.

- Đưa ra các giải pháp có tính khoa học, thực tiễn phát huy hiệu quả về cách thức tổ chức thực hiện chương trình XĐGN, nhằm khắc phục những khó khăn, yếu kém trong tổ chức thực hiện chương trình XĐGN của huyện Phù Yên trong thời gian tới.

- Đưa ra những nhận định chủ quan và những đề xuất về cơ chế, chính sách nhằm góp phần xóa đói giảm nghèo, ổn định kinh tế xã hội của địa phương.

5. Bố cục của luận văn

Ngoài phần mở đầu và kết luận, đề tài luận văn gồm 3 chương:

Chương I - Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu.

Chương II - Đánh giá kết quả chương trình xóa đói giảm nghèo ở huyện Phù Yên - Sơn La.

Chương III - Giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả chương trình xóa đói giảm nghèo ở huyện Phù Yên - Sơn La.